توراه أور • الباراشات מקץ • مامار 6

ביאור על הנ״ל

تفسير ما تقدّم

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية
/likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/6

1 **ביאור על הנ"ל**

شرح لما سبق.

2 **ביאור הדברים ע"פ כי עמך מקור חיים. ענין תרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין שבגולגלתא דז"א ושרשן מחד ארחא דא"א. והענין דכל המצות נק' מצות הוי"ה הקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית ומתפלל.**

شرح الأمر على وفق [الآية]: «لأن عندك ينبوع الحياة». الوصايا الـ613 (mitzvos ,**מצוות**) هي المسالك الـ613 في الجمجمة (gulgalta ,**גולגלתא**) للوجه المصغّر (**ז"א / זעיר אנפין**, Z'eir Anpin)، وجذرها من المسلك الواحد في التكوين الأعلى للإرادة الإلهية (**אריך אנפין**, Arich Anpin). والمراد أن جميع الوصايا تُسمّى «وصايا **הוי'**»: **הקב"ה** (**קב"ה / קודשא בריך הוא**, kudsha brich hu) يضع التفيلين (**תפילין**, tefillin؛ علبتان جلديتان تُوضعان أثناء الصلاة)، ويتوشّح بأهداب الثوب (**ציצית**, tzitzis؛ خيوط أطراف الثوب)، ويصلّي.

3 **וביאור הענין הוא להיות כי ידוע דאין ערוך כלל האצי' לגבי עצמות אוא"ס** [אור אין סוף] **ב"ה וכלא ממש חשיבי קמיה ית'.**

وبيان الأمر هو أن المعروف أن لا نسبة إطلاقًا بين عالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus) وبين جوهر النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، تبارك هو، وأن كل شيء يُعدّ كأن لا شيء مطلقًا أمامه، تعالى.

ומקור האור הנמשך להם הוא רק מבחי' קו והארה לבד. וגם אח"כ עוד צמצומים רבים עד שיומשך האור בבחי' חכמה וחסד.

ومصدر النور الذي يُنزَل إليهم ليس إلا مستوى خط النور (**קו**, kav)، ومضةً فحسب. ثم تعقبه انكماشات كثيرة أخرى، إلى أن يُنزَل النور في صورة الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والإحسان (**חסד**, Chesed).

4 **והוא הנק' בחי' שערות. אבא יונק ממזלא שבחי' השערה הוא המשכה בדילוג הערך. וכדי שיהיה הירידה הגדולה והשפלה זו זהו נק' מצות הוי"ה שהקב"ה מקיים המצות.**

وهذا ما يُسمّى مستوى «الشَّعر» (**שערות**, se'arot): «الأب (**אבא**, Abba) يستمدّ غذاءه من مصدر الفيض (**מזלא**, mazal)»، إذ إن مستوى الشعرة هو إفاضة هابطة تتخطّى بقفزة [الفجوة في] التناسب. وهذا الانحدار العظيم والتنازل إلى هذا المستوى هو ما يُسمّى «الوصايا (**מצות**, mitzvos) الخاصة باسم **ה'** (Havayah)»: أي إن القدوس المبارك (**קב"ה / קודשא בריך הוא**, kudsha brich hu) يؤدي الوصايا.

היינו שמניח תפילין ר״ל [רוצה לומר] **ההמשכה להיות אוא״ס** [אור אין סוף] **מתלבש בחכמה. ותפלין לשון התקשרות והתחברות מלמעלה למטה. ולכן מה כתיב בהו כי מי גוי גדול כו׳.**

أي إن المقصود [حين يقال] إنه يرتدي التفلين (**תפילין**, tefillin)، هو الإفاضة التي بها يَتَلَبَّس النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) بالحكمة. و«التفلين» لفظ يدل على الارتباط والاتصال من الأعلى إلى الأسفل. لذلك، ماذا كُتب فيها؟ «فأيُّ أمةٍ عظيمة...»

שעיקר השפעת החכמה הוא בשביל נש״י [נשמות ישראל] **כמשי״ת** [כמו שיתבאר] **לקמן בס״ד** [בסייעתא דשמיא]**. ומצות צדקה שלו ית׳ הוא ההמשכה בבחי׳ חסד להיות עולם חסד יבנה.**

فإن الغاية الأساسية من إفاضة الحكمة هي من أجل نفوس إسرائيل، كما سيُشرح لاحقاً، بعون السماء. وصدقتُه (**צדקה**, tzedakah)، تبارك، هي إفاضة في صورة الإحسان (**חסד**, Chesed)، لكي «يُبنى العالم بالإحسان».

5 **והנה כמו ע״ד דוגמא בקיום המצות באדם. הנה יש בזה שני דברים.**

والآن، لنتخذ من أداء الإنسان للوصايا (**מצות**) مثالًا. ففي ذلك أمران.

הא׳ המצוה בפ״ע [בפני עצמו] **קודם שיעשה אותה האדם כמו התפלין עצמם או הציצית. והב׳ כשהאדם עושה את המצוה ומקיימה דהיינו שמניח התפלין ומתעטף בציצית.**

الأول هو الوصية نفسها قبل أن يؤديها الإنسان، مثل التفلّين (**תפילין**، tefillin [علبتا الصلاة الجلدية]) نفسيهما، أو أهداب الثوب (**ציצית**، tzitzis [الخيوط المتدلية من أركانه]). والثاني هو أن يؤدي الإنسان الوصية ويحققها، أي حين يرتدي التفلّين ويتلفّع بثوب ذي أهداب.

6 **וזהו העיקר וגמר מעשה המצוה שאז תהיה מצוה**

وهذا هو الأمر الأساس واكتمال فعل الوصية (**מצוה**)، إذ عندئذ تصير وصية.

כי בלתי ההנחה של התפלין על הראש והיד. הגם שכתובים הד׳ פרשיות בטוב. ויש בהם קדושה. עכ״ז [עם כל זה] **אין בזה עדיין גילוי רצה״ע** [רצון העליון] **עד שיניחם האדם בראשו וזרועו.**

لأنه من دون وضع التفلين (**תפילין**) على الرأس والذراع، مع أن المقاطع الأربعة مكتوبة على الوجه الصحيح، وأن فيها قداسة، لا يكون في ذلك مع هذا أي تجلٍّ للإرادة العليا، حتى يضعها الإنسان على رأسه وذراعه.

7 **ועד״ז יובן למעלה התפלין עצמם הן בחי׳ ד׳ מוחין חכמה ובינה ודעת המתחלק לחו״ג** [לחסד וגבורה] **זהו בחי׳ א׳.**

وعلى هذا النحو يمكن فهم الأمر في العوالم العليا: فالتفلين (**תפלין**, tefillin) نفسها هي القوى العقلية (**מוחין**, mochin) الأربع: الحكمة (**חכמה**, Chochmah)، والفهم (**בינה**, Binah)، والمعرفة (**דעת**, Daas)، التي تنقسم إلى جانبي الإحسان (**חסד**, Chesed) والشدة (**גבורה**, Gevurah). وهذا هو الجانب الأول.

אך העיקר הוא כשהקב״ה מניח התפלין דהיינו התלבשות אוא״ס [אור אין סוף] **בחכמה וזהו גמר מצותן משא״כ הד׳ מוחין מצד עצמן אין ערוך כלל לכשהקב״ה מניח אותן.**

لكن الأمر الأهم هو حين يضع ה׳ التفلين؛ أي تلبّس النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) بالحكمة، وهذا هو تمام أداء الوصية بهما. أما القوى العقلية الأربع في ذاتها فلا تُقارن إطلاقًا بـ[حال] ارتدائه التفلين.

8 **וכמו למטה שהמצוה הוא כשמניחין התפלין כנ״ל. אך איך שייך בנמשל לומר כן**

وكما هو الحال في الأسفل، فالوصية (**מצוה**, mitzvah) هي أن يضع المرء لفائف الصلاة الجلدية (**תפילין**, tefillin)، كما ذُكر أعلاه. لكن كيف يصحّ أن نقول ذلك في النظير؟

בשלמא במשל התפלין יש להן מציאות חוץ מאדם ע״כ גם קודם שהניחם האדם יש להן מציאות ולהיות דבר שבקדושה אבל למעלה הרי ממך הכל כתיב.

أما في المثل، فمن الواضح أن لفائف الصلاة لها وجود مستقل عن الإنسان؛ ولذلك، حتى قبل أن يضعها الإنسان، يكون لها وجود وتكون شيئًا مقدسًا. أما في الأعلى، فقد كُتب: «فإن كل شيء منك».

9 **והתהוות החכמה הוא ממנו ית׳. והוא היודע והוא הדיעה כו׳. א״כ איך יצוייר התפלין למעלה קודם ההנחה.**

ونشوء الحكمة (**חכמה**, Chochmah) منه، تعالى؛ «هو العالِم وهو العِلم...». فإذا كان الأمر كذلك، فكيف يمكن تصور صناديق وأشرطة الصلاة الجلدية (**תפילין**, tefillin) في الأعلى قبل أن يلبسها؟

אבל הענין ע״פ מ״ש במאמר דפתח אליהו וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כגופא כו׳. דקשה כנ״ל איך יש להם מציאות אפי׳ [אפילו] **כגופא כו׳**

لكن الأمر يتضح على ضوء ما ورد في مقطع «فتح إلياهو» (**פתח אליהו**, Patach Eliyahu): «وحين تنسحب منها، تبقى كجسد...». إذ يصعب، كما ذُكر أعلاه، أن نفهم كيف يكون لها أي وجود، ولو كجسد...

בשלמא באדם הגוף יש לו מציאות בפ״ע [בפני עצמו] **שאין התהוותו מהנשמה כ״א מטפות או״א** [אבא ואימא] **כו׳. מה שאין כן למעלה הרי ממך הכל.**

هذا مفهوم في الإنسان، [إذ] للجسد وجود قائم بذاته؛ فنشوؤه ليس من النفس، بل من قطرات الأب والأم... أما في الأعلى فليس الأمر كذلك، إذ إن «كل شيء منك».

10 **וא״כ כד אנת תסתלק כו׳. איך יש שום מציאות להן. אך התירוץ דפי׳ תסתלק אין ר״ל** [רוצה לומר] **הסתלקות לגמרי רק הסתלקות מוחין דגדלות. ונשאר מוחין דקטנות כמו באדם כשישן.**

إذا كان الأمر كذلك، فكيف يكون لها أيّ وجود أصلًا حين «تنسحب»؟ لكن الجواب هو أن «الانسحاب» لا يعني انسحابًا كاملًا، بل انسحاب القوى العقلية (**מוחין**, mochin) الناضجة وحدها (**מוחין דגדלות**, mochin de-gadlus)، فيما تبقى القوى العقلية غير الناضجة (**מוחין דקטנות**, mochin de-katnus)، كما يكون الحال لدى الإنسان حين ينام.

וגם כי הכלים הנק׳ גופא יש להן שרש בפ״ע [בפני עצמו] **מאוא״ס** [מאור אין סוף] **היינו מבחי׳ מטי ולא מטי. רק שאח״כ מתלבש בהן האור ששרשו למעלה מבחי׳ זו והתלבשותו כנשמתא בגופא.**

وكذلك، فإن الأوعية، التي تُسمّى «الجسد»، لها جذرها الخاص في النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، أي في مستوى «الوصول وعدم الوصول» (**מטי ולא מטי**, mati velo mati). وبعد ذلك فقط يحلّ فيها النور الذي يرجع جذرُه إلى مستوى أعلى من هذا المستوى، ويكون حلوله فيها كحلول الروح في الجسد.

11 **ויש בזה קטנות וגדלות. ע״כ גם בהסתלק המוחין דגדלות אשתארו הכלים כגופא שהרי יש להן שרש בפ״ע** [בפני עצמו]

وفي هذا حال من عدم النضج وحال من النضج. لذلك، حتى عندما تنسحب القوى العقلية في حال نضجها (**מוחין**, mochin)، تبقى الأوعية كالجسد، إذ لها جذرها الخاص؛

רק לפי שאין ערוך בחי׳ זו לגבי הבחינה כשהאור ומוחין דגדלות מאיר בהן. לכך נק׳ כגופא בלא נשמתא.

لكن، لأن هذا المستوى لا يُقاس بالمستوى الذي يشرق فيه النور والقوى العقلية الناضجة، فإنه يُسمّى لذلك «كالجسد بلا روح».

12 **ועד״ז יובן בענין הקב״ה מניח תפלין היינו תוספת אור בבחי׳ חכמה ומוחין גדולים עד שהן בולטים על הראש והכלי**

وبهذا يُفهَم أيضا معنى أن «**ה׳** يضع التفلين (علبتا الآيات، إحداهما على الرأس والأخرى على الذراع؛ **תפילין**, tefillin)»: أي نور زائد في مستوى الحكمة (**חכמה**, Chochmah)، وقوى عقلية (**מוחין**, mochin) عظيمة، حتى تبرز على الرأس والوعاء؛

משא״כ התפלין מצד עצמם יש להם ג״כ מציאות ע״ד כגופא בלא נשמתא וכן בשאר כל המצות יובן כן.

أما **תפילין** ذاتها فلها أيضا وجود، على نحو «كجسد بلا روح». وينطبق هذا الفهم كذلك على سائر الوصايا (**מצוות**, mitzvos).

13 **והקב״ה יושב ועוסק בתורה הוא המשכת אותיות מבחי׳ שמו הגדול כו׳.**

وقولهم: «**ה׳** (**קב״ה / קודשא בריך הוא**، kudsha brich hu) يجلس وينشغل بالتوراة (**תורה**، Torah)» يعني إنزال الحروف من مستوى اسمه العظيم...

והקב״ה מתפלל יה״ר [יהי רצון] **כו׳. שיומשכו מדות דא״א בז״א כו׳. ורב חסד כו׳.**

وقوله: «**ה׳** يصلّي: لتكن مشيئتي...»: أي إن صفات الوجه المطوّل (**א״א**، Arich Anpin) تُنزَل إلى الوجه المصغّر (**ז״א / זעיר אנפין**، Z'eir Anpin)... و«كثير الإحسان...»

ויש פי׳ אחר דהקב״ה ר״ל [רוצה לומר] **ז״א דאצי׳. והתפלין הן מוחין מאו״א** [מאבא ואימא] **הנמשכים לו וא״כ הם למעלה ממנו. וא״ש** [ואתי שפיר] **לפ״ז** [לפי זה] **ביותר בענין הקב״ה מתפלל שיכבשו רחמי כו׳ שיומשכו לו מדות דא״א כו׳**

وثمة تفسير آخر، وهو أن «**ה׳**» يعني الوجه المصغّر في عالم الانبثاق (**אצילות**، Atzilus) نفسه. والتفلّين (**תפלין**، tefillin) هي القوى العقلية (**מוחין**، mochin) الآتية إليه من الأب والأم (**אבא ואמא**، Abba v'Imma)، وإذاً فهي أعلى منه. وبناءً على ذلك، [فإن القول] إن **ה׳** يصلّي «أن تغلب رحمتي...» يكون أوضح ملاءمة: أي أن تُنزَل إليه صفات الوجه المطوّل...

(וב׳ פירושים הנ״ל בענין קוב״ה [קודשא בריך הוא] **נתבאר בפירוש הזהר בענין קוב״ה** [קודשא בריך הוא] **אתי לאשתעשע בג״ע** [בגן עדן] **כו׳**

(وقد بُيِّن التفسيران المذكوران أعلاه لعبارة «**ה׳**» في شرح الزوهار (**זהר**، Zohar)، في سياق قول: «**ה׳** يأتي ليتلذذ في جنة عدن...»

ושני הפירושים אמת והוא כמ״ש במ״א שיש בחי׳ מצותי של המאציל ית׳ עצמו ובחי׳ מצות הוי״ה דז״א דאצי׳ ובודאי בז״א המצות הן המשכה שלמעלה ממנו משא״כ למעלה יותר בא״ס ב״ה מצותי הן המשכות ממנו לשרשי הכלים כו׳ ודי לחכימא)

وكلا التفسيرين صحيح، كما شُرح في موضع آخر: فهناك مستوى «وصاياي» (**מצותי**, mitzvos) الخاصة بالمفيض نفسه، تبارك، ومستوى «وصايا اسم **ה׳** (**הוי׳ / שם הוי׳**, Havayah)» الخاصة بالوجه المصغّر في عالم الانبثاق. ومن المؤكد أن الوصايا بالنسبة إلى الوجه المصغّر هي إنزال لما هو أعلى منه؛ أما في اللامتناهي (**אין סוף**, Ein Sof)، تبارك، وهو أعلى من ذلك، فإن «وصاياي» هي إنزالات منه إلى جذور الأوعية... وهذا يكفي للعارف.)

וזהו שנק׳ המצות דרך הוי״ה וארחות הוי״ה שהם כמו עד״מ דרך ושביל שבהן נמשך אוא״ס [אור אין סוף] **ב״ה להתלבש באצי׳ וכל המשכה הוא ע״י שם הוי״ה כנודע:**

ولهذا تُسمّى الوصايا «طريق Havayah» و«مسالك Havayah»: فهي، على سبيل المثال، طريقٌ ومسلكٌ ينزل بهما النور اللانهائي (**אור אין סוף**, Or Ein Sof)، تبارك، لكي يلبس في عالم الانبثاق؛ وكل إنزال يكون بواسطة اسم Havayah، كما هو معروف.

14 **והנה עיקר הכוונה במעשה המצות למטה באדם הוא שעי״ז נמשך כן למעלה להיות הקב״ה מקיים המצות ע״ד הנ״ל וזהו הנק׳ להוסיף אור באצילות.**

والآن، فإن المقصد الأساسي من أداء الوصايا (**מצות**, mitzvos) في الأسفل على يد الإنسان هو أن يُستمدّ نظيرٌ لذلك في الأعلى، بحيث يؤدي **ה׳** الوصايا، على النحو المشروح آنفاً؛ وهذا ما يُسمّى «إضافة النور في عالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus)».

אך זהו דוקא בצדיקים שאין רע בנר״נ [בנפש רוח נשמה] **שלהם כלל. אבל בבינונים עיקר הכוונה במצוה שלהם צ״ל לברר הנר״נ** [הנפש רוח נשמה] **שלהם עי״ז.**

لكن هذا إنما ينطبق على الصدّيقين (**צדיקים**, tzaddikim)، الذين لا يوجد أي شر إطلاقاً في مستويات نفوسهم: النفس (**נפש**, nefesh)، والروح (**רוח**, ruach)، والنفس العليا (**נשמה**, neshamah). أما عند المتوسطين (**בינונים**, beinonim)، فينبغي أن يكون المقصد الأساسي من وصيتهم (**מצוה**, mitzvah) هو تنقية مستويات نفوسهم من خلالها.

15 **ויש להבין בזה דהלא המצוה אחת היא בין לצדיקים בין לבינונים כי התפלין דמשה ואהרן הם ד' פרשיות דתפלין שלנו ממש ואיך ישתנה עיקר הכוונה כ"כ** [כל כך].

لكن ينبغي فهم هذا: أليست الوصية (mitzvah ,**מצוה**) واحدة بعينها للأبرار (tzaddikim ,**צדיקים**) والمتوسطين (**בינונים**, beinonim)؟ فإن علب الصلاة الجلدية (tefillin ,**תפילין**) الخاصة بموسى (**משה**) وهارون (**אהרן**) تضمّ بالضبط الفقرات الأربع نفسها الموجودة في التفلين لدينا. فكيف يختلف القصد الأساسي هذا الاختلاف الكبير؟

אך הענין הוא דבאמת הכל כוונה אחת היא. שבהיות הוספת האור באצי' ע"י מצות הצדיקים. אזי ממילא יש כח לברר הרע מנוגה דבי"ע כו'.

لكن المقصود أن الأمر في الحقيقة كله قصد واحد. فعندما تحدث زيادة في النور في عالم الانبثاق (Atzilus ,**אצילות**) بواسطة وصايا (mitzvos ,**מצות**) الأبرار، تنشأ تلقائيًا القدرة على تنقية الشر من التوهّج (nogah ,**נוגה**) في عالم الخلق (**בריאה**, Beriah)، وعالم التكوين (Yetzirah ,**יצירה**)، وعالم الفعل (Asiyah ,**עשיה**)...

16 **וזהו ענין המשפילי לראות בשמים ובארץ כפי' הראשון. שנשפל להתלבש בתוך בחי' שמים וארץ. שהן ז"א ונוק'** [ונוקבא]

وهذا هو معنى «الذي يخفض نفسه لينظر إلى السماء والأرض»، بحسب التفسير الأول: أنه يخفض نفسه ليتلبّس بمستوى السماء والأرض، وهما الوجه المصغّر (**ז"א / זעיר אנפין**, Z'eir Anpin) والجانب الأنثوي / صفة الملكوت (**נוקבא**, Nukva).

כי הנה רם על כל כו' ובחי' כד אנת תסתלק מינייהו מהכלים דע"ס [דעשר ספירות]**. דהיינו כמו ענין השינה שהוא הסתלקות המוחין אל עצמות הנפש.**

إذ هو «عالٍ فوق الجميع...»؛ و[هناك] مستوى «حين تنسحب أنت منها»، من أوعية الصفات المنبثقة العشر (**ספירות**, Sefiros)، وهو شبيه بالنوم، الذي تنسحب فيه القوى العقلية (mochin ,**מוחין**) إلى جوهر النفس.

17 **והגם שיש לו צירופי אותיות המחשבה בחלומות. הרי הוא רק מחשבה בלא חכמה רק בחי' הדמיון. מה שאין כן כאשר יקיץ מהשינה הנה יאיר השכל במחשבה.**

وحتى إن كانت لديه في الأحلام تراكيب من حروف الفكر، فليس ذلك إلا فكراً بلا حكمة، بل هو مجرد مستوى الخيال. أما حين يستيقظ من النوم، فيشرق العقل في فكره.

ועד״ז יובן הנמשל שבחי׳ הסתלקות האור ומוחין דגדלות המלובש בע״ס [בעשר ספירות] **לבחי׳ העצמות אוא״ס** [אור אין סוף] **אז הגילוי למטה נק׳ עד״מ בחי׳ שינה.**

وعلى هذا النحو يُفهَم النظير: [في] مستوى انسحاب النور والقوى العقلية الناضجة (mochin, **מוחין**)، المتلبّسين في الصفات المنبثقة (Sefiros, **ספירות**) العشر، إلى مستوى ذات النور اللانهائي (Or Ein Sof, **אור אין סוף**)، يُسمّى الكشف في الأسفل عندئذٍ، على سبيل المثال، مستوى النوم.

18 **ועי״ז היה שליטה גם לעכו״ם** [לעובדי כוכבים ומזלות] **מצרים ובבל. אבל ע״י התלבשות האור ומוחין דגדלות בע״ס** [בעשר ספירות]**. וזהו ענין הקב״ה מניח תפלין כו׳ כנ״ל.**

ومن خلال ذلك، كانت للأمم الوثنية، مصر وبابل، سيطرة أيضًا. لكن من خلال تلبّس النور والقوى العقلية (mochin, **מוחין**) الناضجة بالصفات المنبثقة (Sefiros, **ספירות**) العشر، وهذا هو معنى «**ה׳** يضع التفلين (tefillin, **תפילין**؛ علب الصلاة الجلدية)...» كما سبق،

והיינו פי׳ המשפילי להתלבש בתוך שמים וארץ. הנה עז״נ [על זה נאמר] **השקיפה ממעון קדשך מן השמים.**

وهذا هو تفسير «الذي يخفض نفسه» ليتلبّس بالسماء والأرض؛ وفي هذا قيل: «أشرف من مسكنك المقدس، من السماء».

ואז עי״ז וברך את עמך ישראל ע״ד באורך נראה אור שנראים לדבר חשוב כי המכוון בהשתלשלות העולמות הוא בשביל קיום התומ״צ [התורה ומצות]**:**

وعندئذ، من خلال ذلك، «وبارك شعبك إسرائيل»، على نحو «في نورك نرى (nir'eh, **נראה**) نورًا»، أي إننا نُرى (nir'im, **נראים**) بوصفنا ذوي أهمية؛ لأن الغاية من سلسلة العوالم الهابطة (hishtalshelus, **השתלשלות**) هي أداء التوراة (**תורה**) والوصايا (**מצוות**).

19 **והנה להבין ענין פי׳ השני בפסוק המשפילי לראות דהיינו שע״י שמים וארץ נעשה סבת השפלה זו. יש להקדים ענין מנורת זכריה וגלה על ראשה כו׳.**

والآن، لفهم التفسير الثاني للآية: «الذي يخفض نفسه لينظر»، أي إن السماء والأرض هما سبب هذا الانخفاض، ينبغي أن نقدّم أولا أمر منارة زكريا: «وطاس على رأسها...».

כי הנה סדר ההשתלשלות וההמשכה מהמאציל לנאצלים הוא ע״י בחי׳ כתר שיש בו מבחי׳ תחתונה שבא״ס והוא בחי׳ עתיק.

فإن ترتيب سلسلة العوالم الهابطة (hishtalshelus, **השתלשלות**) وسريان الفيض النازل من المُفيض إلى الكائنات المنبثقة يكون عبر مستوى التاج (Keser, **כתר**)، الذي يشتمل على شيء من المستوى الأدنى من اللامتناهي (Ein Sof, **אין סוף**)، وهو مستوى العتيق (Atik, **עתיק**).

והיינו דכמו שמל׳ דאצי׳ נעשה עתיק לבריאה. ונמצא שבחי׳ כתר דבריאה יש בו מבחי׳ תחתונה שבאצילות ממש. דהיינו מבחי׳ מל׳ דאצילות.

أي إن ملكوت عالم الانبثاق (Atzilus, **אצילות**) يصبح عتيقا لعالم الخلق (Beriah, **בריאה**)، بحيث يشتمل مستوى التاج في عالم الخلق على شيء من المستوى الأدنى من عالم الانبثاق نفسه، أي من مستوى الملكوت (Malchus, **מלכות**) في عالم الانبثاق،

כך מבחי׳ מלכות דא״ק [דאדם קדמון] (שנק׳ מל׳ דא״ס) **נעשה עתיק וכתר לאצי׳ וזהו הגולה שעל ראשה.**

وهكذا أيضا، من مستوى ملكوت آدم البدئي (Adam Kadmon, **אדם קדמון**)، الذي يُسمّى ملكوت **אין סוף**، ينشأ العتيق والتاج لعالم الانبثاق؛ وهذا هو «الطاس على رأسها».

וכמ״ש גולת הכותרת שכותרת ומקפת למעלה סביבות ראשה. וכך בחי׳ כתר הוא בחי׳ עטרה ומקיף על המוחין.

كما هو مكتوب: «طاس تاج العمود»، الذي يتوّج ويحيط من فوق، حول رأسه. وهكذا أيضا، فإن مستوى التاج هو بمثابة إكليل ومحيط بالقوى العقلية (mochin, **מוחין**).

ושבעה נרותיה הם המדות דאצי׳ ושבעה מוצקות לנרות הם ז״ת [ז׳ תחתונות] **דעתיק יומין שהם בחי׳ מקור ההשפעה להמדות דאצי׳. לכן נק׳ מוצקות לנרות כו׳.**

«ومصابيحها السبعة» هي الصفات الوجدانية (middos, **מדות**) في عالم الانبثاق، و«سبعة أنابيب للمصابيح» هي الصفات المنبثقة (Sefiros, **ספירות**) السبع السفلى لعتيق الأيام (Atik Yomin, **עתיק יומין**)، وهي مصدر الفيض إلى الصفات الوجدانية في عالم الانبثاق. ولذلك تُسمّى «أنابيب للمصابيح...».

20 וכמ״ש במ״א שיש ב׳ בחי׳ מדות. הא׳ המדות שלמטה מהשכל וההתבוננות ונק׳ טורי נהורא.

كما شُرح في موضع آخر، هناك مستويان من الصفات الوجدانية. الأول هو الصفات الوجدانية التي دون العقل والتأمل، وتُسمّى «جبال النور».

והב׳ המדות שלמעלה מהשכל והטעם המובן ונק׳ אהבה רבה וטורי חשוכא ומדות אלו שלמעלה מהשכל נקר׳ [נקרא / נקראת / נקראות] **מוצקות למדות הנמשכים מהשכל הנק׳ נרות כו׳.**

أما الثاني فهو الصفات الوجدانية التي فوق العقل والتعليل المفهوم، وتُسمّى «الحب العظيم» و«جبال الظلمة». وتُسمّى هذه الصفات الوجدانية التي فوق العقل «الأنابيب» للصفات الوجدانية المستمدّة من العقل، التي تُسمى «المصابيح...».

ושני׳ [ושנים] **זיתי׳ עליה א׳ מימין הגלה כו׳ הם בחי׳ חו״ב** [חכמה ובינה] **דע״י** [דעתיק יומין] **וגם הם בחי׳ ב׳ מזלות נוצר ונקה שהם מקורות דחו״ב** [דחכמה ובינה] **דאצי׳.**

«وشجرتا زيتون عليه، إحداهما عن يمين الوعاء...»: هما مستوى الحكمة (**חכמה**, Chochmah) والفهم (**בינה**, Binah) في قديم الأيام (**עתיק יומין**, Atik Yomin)، وهما أيضًا مستوى قناتي الفيض (**מזלות**, mazalos)، «الحافظ» (**נוצר**, notzer) و«المنقّي» (**ונקה**, venakeh)، وهما مصدر الحكمة والفهم في عالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus).

21 **והנה הזית הוא מר רק שמוציאין ממנו שמן ע״י כתישה. והיינו בחי׳ בירור רפ״ח נצוצין ע״י אתכפייא ואתהפכא כמאמר כד אתכפייא סט״א** [סטרא אחרא] **אסתלק יקרא דקוב״ה** [דקודשא בריך הוא]

والزيتونة مُرّة، غير أن الزيت يُستخرج منها بالعصر. وهذا هو مستوى تنقية 288 شرارة عبر الإخضاع والتحويل [للجانب الآخر (**סטרא אחרא**, sitra achra)]، كما جاء في القول: «حين يُخضَع الجانب الآخر (**סטרא אחרא**)، يرتفع مجد القدوس المبارك (**קב״ה / קודשא בריך הוא**, kudsha brich hu)».

ומקור המשכת מ״ן [מיין נוקבין] **ומ״ד** [ומיין דוכרין] **שע״י הבירורים נמשך מב׳ מזלות הנ״ל.**

ومصدر إنزال المياه الأنثوية (**מיין נוקבין**, mayin nukvin) والمياه الذكورية (**מיין דוכרין**, mayin duchrin)، الذي [يتمّ] بواسطة التنقيات، مستمدّ من قناتي الفيض (**מזלות**, mazalos) المذكورتين آنفًا:

מזל ונקה הוא שרש כל המ״ן [המיין נוקבין] **ומזל נוצר שרש המ״ד** [המיין דוכרין] **לכן הן הן ב׳ זיתים הנ״ל:**

فالمَزَل «قِنَكِه» (**מזל ונקה**, mazal venakeh) هو أصل جميع المياه الأنثوية، والمَزَل «نوتسر» (**מזל נוצר**, mazal notzer) هو أصل المياه الذكورية. ومن ثم فهما الزيتونتان المذكورتان آنفًا.

22 **והנה עיקר סבת המשכת בחי׳ גולה שעל ראשה הנ״ל הוא ע״י בטול רצון שהוא בחי׳ עבודה שלמעלה מהבחירה שע״פ שכל ודעת שבזה עושים המשכת הגולה שהוא בחי׳ הכתר ומקיף שלמעלה מהשכל.**

إن السبب الأساسي لإنزال مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) «الطاس على قمته» المذكور أعلاه هو إبطال الإرادة، وهو مستوى من الخدمة الإلهية يتجاوز الاختيار المستند إلى العقل والمعرفة؛ إذ بهذا يتحقق إنزال الطاس، وهو مستوى التاج (**כתר**, Keser) والنور المحيط [النور] الذي يعلو العقل.

23 **וביאור הענין כי הנה מבירורי רפ״ח נצוצים נעשה או״ח** [אור חוזר] **מלמטלמ״ע** [מלמטה למעלה] **עד רום המעלות שגם בחכמה סתימאה האור חוזר למעלה יותר.**

وبيان الأمر: إن تنقية الشرارات الـ٢٨٨ تُنتج نورًا منعكسًا من الأسفل إلى الأعلى، صاعدًا حتى أسمى المراتب؛ حتى إن النور يعود في الحكمة (**חכמה**, Chochmah) المستترة إلى ما هو أعلى.

וזהו בקיעת שערות הראש ועי״ז נמשך אח״כ מלמעלה תוספת אור ושפע רב ונמשך למטה ע״י שערות דדיקנא שהם המשכה מלמעלמ״ט [מלמעלה למטה]**.**

وهذا هو اختراق شعر الرأس؛ ومن خلال ذلك يُستمدّ بعدئذ من الأعلى نور إضافي وفيض غزير، ثم يُسحب إلى الأسفل عبر شعر اللحية، الذي يمثّل امتدادًا من الأعلى إلى الأسفل.

24 **ולכן כל המצות מעשיות הם מבחי׳ נוגה כמו הצמר דציצית וקלף התפלין שע״י שמתבררים הנצוצין שבנוגה ע״י קיום המצוה נמשך תוספת אורות באצי׳ כנ״ל.**

لذلك، فإن جميع الوصايا العملية (**מצוות**) تنتمي إلى مستوى الإشراق (**נוגה**, nogah)، مثل صوف خيوط الأهداب (**ציצית**, tzitzis) ورقّ التفلين (**תפילין**, tefillin)؛ إذ حين تُنقّى الشرارات الكامنة في الإشراق من خلال أداء الوصية (**מצוה**)، تُجذَب أنوار إضافية إلى عالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus)، كما ذُكر أعلاه.

אך הנה בחי׳ בטול הרצון יש בו מעלה יתירה ואתכפיא סט״א [סטרא אחרא] **ביותר מצד בטול רצון הגוף בסתם שמבטל כל רצונותיו ויקבע בלבבו לילך אחרי ה׳.**

لكن لمستوى إبطال الإرادة (**ביטול**, bittul) ميزة إضافية، ويُقهَر الجانب الآخر (**סטרא אחרא**, sitra achra) فيه بدرجة أكبر، بسبب إبطال إرادة الجسد على نحو عام: إذ يترك المرء جميع رغباته جانبًا، ويعزم في قلبه على أن يسير وراء **ה׳**،

25 **וכאלו אין לו שום רצון רק מה שירצה ה׳ זהו רצונו וזהו אתכפי׳ סט״א** [סטרא אחרא] **ממש ביתר שאת ויתר עז מבקיום מצוה אחת**

وكأنّه لا إرادة له البتّة، بل إنّ ما تريده **ה׳** هو إرادته. وهذا هو الإخضاع الحقيقي للجانب الآخر (**סטרא אחרא**, sitra achra)، بعظمة أكبر وقوة أشدّ مما في أداء وصية واحدة (**מצוה**).

וכך ההמשכה עי״ז הוא בחי׳ וגלה על ראשה. שהוא בחי׳ רעוא דכל רעוין דהיינו מקור כל הרצונות.

وهكذا، فإنّ ما يُستجلب إلى الأسفل بهذا هو مستوى «والطاس على قمته»، وهو مستوى «إرادة كلّ الإرادات»، أي مصدر الإرادات كلّها.

משא״כ תרי״ג מצות הם תרי״ג ארחין שבגלגלתא דז״א שהוא עד״מ למטה בחי׳ פרטי הרצונות. אבל מקורן ושרשן הוא בחי׳ רעדכ״ר [רעוא דכל רעוין] **וזה נמשך דוקא ע״י בטול רצון שבזה מתקשר לבעל הרצון ממש ובחי׳ בטול רצון זה נק׳ ארץ שמשים עצמו כעפר ממש.**

أمّا الوصايا الـ613 (**מצוות**)، فهي المسالك الـ613 في جمجمة الوجه المصغّر (**ז״א / זעיר אנפין**, Z'eir Anpin)، وهي، على سبيل القياس في الأسفل، مستوى الإرادات الجزئية. أمّا مصدرها وجذرها فهما مستوى «إرادة كلّ الإرادات»، وهذا لا يُستجلب إلى الأسفل إلا بإبطال الإرادة، إذ بذلك يرتبط الإنسان بربّ الإرادة نفسه. ويُسمّى هذا المستوى من إبطال الإرادة «الأرض»، لأنّ الإنسان يجعل نفسه حقًّا كالتراب.

(ושמים היינו מקיף זהו בחי׳ אהבת בכל מאדך בלי גבול ממש שעי״ז ממשיכים להיות מקור ההמשכה מהמאציל בנאצלים. היינו שעושים בחי׳ הגולה וכו׳. וגם המוצקות שהם הכל למעלה מהשכל)

(وأمّا «السماء» فتعني النور المحيط: وهذا هو مستوى الحبّ «بكلّ ما لديك من قوّة» (**מאדך**، me'od)، حبًّا لا حدّ له حقًّا، وبذلك يُستجلب [النور] ليصير مصدر الفيض من المُفيض إلى المُفاض عليهم؛ أي إنّهم يُحدثون مستوى الطاس، وما إلى ذلك، وكذلك الأنابيب، وكلّها فوق العقل.)

וזהו המשפילי לראות בשמים ובארץ. שע״י שמים וארץ שבבחי׳ זו נעשה ההשפלה מא״ס ממש להיות נמשך כתר לאצי׳.

وهذا هو معنى «الذي يتنازل لينظر إلى السماء والأرض»: فمن خلال سماء هذه الدرجة وأرضها، يكون التنازل من اللامتناهي (**אין סוף**, Ein Sof) نفسه، لكي يُستجلب التاج إلى عالم الانبثاق.

ואח״כ ע״י תומ״צ [תורה ומצות] **נעשה התלבשות האור מהכתר בתרי״ג ארחין דז״א. ורמ״ח איברין דמלכא כו׳. וזהו פי׳ המשפילי בתוך שמים וארץ שהם זו״נ** [זעיר אנפין ונוקבא] **דאצי׳.**

وبعد ذلك، بواسطة التوراة (**תורה**) والوصايا، يحدث تلبّس النور الآتي من التاج بالمسالك الـ613 للوجه المصغّر، وبـ[«أعضاء الملك الـ248...»]. وهذا هو تفسير «الذي يتنازل» داخل السماء والأرض، وهما الوجه المصغّر والجانب الأنثوي / صفة الملكوت (**נוקבא**, Nukva) في عالم الانبثاق.

(וכמ״ש בכהאר״י [בכתבי האר״י] **ז״ל** [זכרונו לברכה / זכרונם לברכה] **שלהמשיך יחוד או״א** [אבא ואימא] **הוא ע״י מס״נ** [מסירות נפש] **ויחוד זו״נ** [זעיר אנפין ונוקבא] **הוא ע״י תורה ומצות. וב׳ המשכות אלו זהו ב׳ פירושים שנתבאר כאן בענין המשפילי לראות בשמים ובארץ. וכמ״ש במ״א שיש שמים וארץ עילאין. ויש שמים וארץ תתאין).**

(وكما كُتب في كتابات **الأريز״ل**: إنّ استجلاب اتحاد الأب والأم (**אבא ואמא**, Abba v'Imma) يكون بالتضحية بالنفس (**מסירות נפש**, mesirus nefesh)، أمّا اتحاد الوجه المصغّر والجانب الأنثوي فيكون بالتوراة والوصايا. وهذان الاستجلابان هما التفسيران اللذان شُرحا هنا لعبارة «الذي يتنازل لينظر إلى السماء والأرض». وكما شُرح في موضع آخر، فهناك سماء وأرض عليا، وهناك سماء وأرض سفلى.)

וזהו ענין מה שארז״ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע שיקבל עליו עומ״ש** [עול מלכות שמים] **תחלה ואח״כ יקבל עליו עול מצות כי בפ׳ שמע נאמר בכל מאדך והיא בחי׳ שמים לפי׳ הב׳.**

وهذا هو معنى ما قاله حكماؤنا، **ז״ל**: لماذا تسبق فقرة «اسمع» (**שמע**, Shema) فقرة «ويكون إذا أصغيتم»؟ لكي يحقّق الإنسان أولًا قبول النير (**קבלת עול**, kabbalas ol) لملكوت السماء، ثم يقبل على نفسه نير الوصايا. ففي فقرة «اسمع» ورد: «بكلّ ما لديك من قوّة»، وهذا هو مستوى «السماء» بحسب التفسير الثاني.

וגם מארז״ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] **בכל מדה שמודד לך הוי מודה לו במאד מאד זהו בחי׳ ארץ בטול רצון.**

وكذلك ما قاله حكماؤنا، **ז״ל**: «على كل مقدار (**מדה**, middah) يقيسه (**מודד**, moded) لك، فاشكره (**מודה**, modeh) كثيرًا جدًّا (**במאד מאד**, bim'od me'od)»: فهذا هو مستوى أو جانب (**בחינה**, bechinah) «الأرض»، أي إبطال الإرادة.

וכ״ז [וכל זה] **נקרא קבלת עומ״ש** [עול מלכות שמים] **פי׳ מלכות דא״ס שנק׳ מלכות שמים בחי׳ מקיף שעי״ז נמשך וגלה על ראשה כו׳ שנעשה עתיק לאצילות**

وكلّ ما تقدّم يُسمّى قبول نير ملكوت السماء، أي الملكوت (**מלכות**, Malchus) للّامتناهي (**אין סוף**, Ein Sof)، الذي يُسمّى «ملكوت السماء»، وهو مستوى [النور] المحيط، الذي به يُجذَب إلى أسفل «والإناء على رأسها...»؛ فيصير القديم (**עתיק**, Atik) لعالم الانبثاق (**אצילות**, Atzilus).

ואח״כ והיה אם שמוע הוא המשכת האור בכלים ע״י המצות בתוך שמים וארץ כנ״ל:

وبعد ذلك، فإن «ويكون إن أصغيتم» هي إنزال النور إلى الأوعية بواسطة الوصايا (**מצות**, mitzvos)، في داخل السماء والأرض، كما تقدّم.

26 וזהו כי עמך מקור חיים. פי' בחי' המל' שבעולם האצי' שנעשה עתיק לבי"ע נק' מקור חיים דבי"ע שהכתר הוא מקור ושרש כו'.

وهذا هو قوله: «لأن معك ينبوع الحياة». أي إن مستوى الملكوت (Malchus ,**מלכות**) في عالم الانبثاق (Atzilus ,**אצילות**)، الذي يصير مرتبة العتيق (Atik ,**עתיק**) لعالم الخلق (Beriah ,**בריאה**)، والتكوين (Yetzirah ,**יצירה**)، والفعل (**עשיה**, Asiyah)، يُسمّى ينبوع الحياة لهذه العوالم؛ لأن التاج (Keser ,**כתר**) هو المصدر والجذر...

והוא באמת רק בחי' עמך טפל ובטל לבחי' עצמות האצילות. ולכן לא נאמר כי אתה רק כי עמך

ولكنه في الحقيقة ليس إلا مرتبة «معك»، فهي ثانوية وتابعة، ولا استقلال لها أمام مرتبة جوهر **אצילות**. ولذلك لم يقل: «لأنك أنت»، بل قال فقط: «لأن معك».

וכן למעלה יותר מל' דא"ק [דאדם קדמון] **היא מקור חיים דאצי' שהרי נעשה עתיק לאצי' והיא בחי' עמך טפל ובטל למהות ועצמות א"ק** [אדם קדמון] **וזהו המגביהי לשבת כו'.**

وكذلك، وعلى مستوى أعلى من ذلك، فإن الملكوت في آدم البدئي (Adam Kadmon ,**אדם קדמון**) هو ينبوع الحياة لـ**אצילות**، إذ يصير **עתיק** لها؛ وهو مرتبة «معك»، ثانوية وتابعة، ولا استقلال لها أمام ماهية **אדם קדמון** وجوهره. وهذا معنى: «الجالس في الأعالي...»

אך פי' המשפילי לראות בשמים ובארץ כפי שני פירושים הנ"ל. היינו שעי"ז ממשיכים תוספת אור ממהות ועצמות האור שבא"ק [שבאדם קדמון] **שיומשך בבחי' הגולה שעל ראשה.**

أما معنى «الذي يخفض نفسه لينظر إلى السماء والأرض»، وفقًا للتفسيرين المذكورين أعلاه، فهو أن المرء، من خلال ذلك، يُنزِل نورًا زائدًا من ماهية النور وجوهره في **אדם קדמון**، لينزل إلى مرتبة «الوعاء القائم على رأسه».

(ולכן הגולה עם שהיא כמו גולת הכותרת ומקיף הרי היא כמו בחי' מקבל כדפירש"י [כדפירש רש"י] **בזכריה שם כמו ספל שבו השמן היינו שמעצמות האור דא"ק** [דאדם קדמון] **יומשך תוספת אור בגולה זו):**

(ولذلك، فإن الجفنة، مع أنها تشبه «جفنة التاج» ومحيطة، فهي مع ذلك بمنزلة وعاءٍ متلقٍّ، كما يشرح راشي (**רש"י**) هناك في زكريا (**זכריה**): إنها كحوض يحتوي الزيت. أي إن نورًا زائدًا يُنزَل من جوهر نور **אדם קדמון** إلى هذه الجفنة.)

27 וזהו באורך נראה אור. פי׳ באורך לנוכח היינו כמו בחי׳ אתה ולא בחי׳ עמך שיומשך מעצמות האור דא״ק [דאדם קדמון] **להיות נראה האור באבי״ע** [באצילות בריאה יצירה עשיה] **כנ״ל**

وهذا هو: «في نورك نرى (nir'eh ,**נראה**) نورًا». و«نورك» خطاب مباشر، أي إنه يشبه مستوى «أنت» لا مستوى «معك»: أن يُنزَل من جوهر نور الإنسان البدئي (Adam Kadmon ,**אדם קדמון**) بحيث يُرى النور في عالم الانبثاق (Atzilus ,**אצילות**)، وعالم الخلق (Beriah ,**בריאה**)، وعالم التكوين (Yetzirah ,**יצירה**)، وعالم الفعل (Asiyah ,**עשיה**)، كما سبق.

וגם נראה אנחנו שבבחי׳ זו נהיה חשובים כנ״ל בפי׳ השקיפה כו׳. וברך את עמך כו׳:

وكذلك «نُرى» نحن: أي إننا في هذا المستوى نصبح ذوي شأن، كما سبق في شرح «انظر إلى أسفل...». «وبارك شعبك...».

LikuteiTorah.com
الباراشا الحاسيدية

حول هذه الطبعة

.the English translationو This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot’s notes: CC BY-NC 4.0

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication /Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

الترجمة العربية والشروح: أُعدّت لموقع LikuteiTorah.com بمساعدة الذكاء الاصطناعي (openai/gpt-6-luna-pro)، وقورنت بالنص العبري وبموقع سفاريا؛ ولم يراجعها محرر بشري بعد. يرجى التحقق من كل ما هو مهم بالرجوع إلى النص العبري.

طلب الريبي أن تُدرَس مَاماريم باراشا الأسبوع، «الباراشا الحسيدية»، خلال ذلك الأسبوع، موزعة على أيامه السبعة (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). لماذا ندرسها، وما بركات الريبي: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

مشروع مجاني غير تجاري؛ لا يُباع هنا شيء. والمشروع غير تابع لكيهوت أو سفاريا أو مكتبة لوبافيتش. © likuteitorah.com

من likuteitorah.com/ar/torah-ohr/mikeitz/6/

إهداء تكريمًا لـ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

والد الريبي، ريب ليفي يتسحاق